

ION PILLAT ȘI CLOȘANII GORJULUI

Prof. Adrian Popescu

La 31 martie 2001, Ion Pillat, reprezentant de frunte al generației marilor poeți din perioada interbelică, ar fi împlinit 110 ani de la naștere. Eveniment memorabil în viața literară românească pentru noi gorjenii, cu o semnificație aparte, poetul, unanim apreciat în țară și peste hotare, vine să întregască galeria marilor creatori care au avut puternice legături sufletești cu Gorjul - Eminescu, Coșbuc, Șt. O. Iosif, alți oameni de cultură. Pentru Ion Pillat, Gorjul a însemnat și puternice legături de rudenie.

Scolitul la Paris, face cunoștință cu țara, cu istoria, tradițiile și frumusețile ei, prin intermediul unei întâmplări fericite așa cum ne-o descrie Cornelia Pillat în postfața la vol. 6 (proza, 1916-1942), "Tradiție și literatură, Răsforind clasicii noștri", Ed. Eminescu, București, 1994, p. 570: „Între 12-15 ani va fi luat de Ionel Brătianu, unchiul său, într-o serie de excursii mari, și va străbate țara, din Ardeal până în Maramureș și Bucovina, va merge călare sau pe jos, de la Sibiu la Mehadia și Orșova, prin munții Cindrelului, bazinul Petroșani, masivul Retezatului, Godeanu și Valea Cernei. Însuși poetul în „Mărturisiri”, 1942, p. 270-271 (Extras) se confesează: „Nu o dată am adormit și eu sub stelele cerului, în jurul unui foc în care un brad întreg dogorea trosnind din rășină. Ciobani preistorici, păstori în sarica lățească opreau timpul în loc pentru mine.

Totul era aici ca la începutul lumii, sufletul meu descoperea astfel obrazul adevărat și ascuns al țării, acela de dinainte de Traian. Ceasul de vară își rotea în noapte zodiile ca niște icoane necunoscute bisericilor de azi, zeei muntelui însă mi se ascundeau, cu ziua doar regăseam pe D-zeu devale, în mânăstirile vechi ctitorite pe vremuri ...”

Mai târziu, pentru o anumită perioadă, va reveni într-unul din acele locuri care l-au încântat, la Cloșanii Gorjului de azi, unde va concepe poemul „CLOȘANI”, publicat în „Viața Românească” (elegie), XVIII (1926), nr. 9, sept., p. 249-251, cu dedicația „pentru Pia și Alexandru Alimăneșteanu”. La sfârșitul poemului nota: Cloșani, august, 1926.

Ni se deslușește astfel faptul că în sejurul său la Cloșani a beneficiat de ospitalitatea mătușii dinspre mamă, soția boierului Alimăneșteanu, care avea moșii la Cloșani și despre care și astăzi mulți locuitori își mai amintesc.

Din manuscrisul nr. 5077, p. 212-214, existent la Biblioteca Academiei Române, aflăm cu exactitate că poemul a fost conceput la 17 august, 1926, la Cloșani și scris la Călimănești la 21-23 august 1926.

Prima apariție în ciclul „Elegii” se va produce prin intermediul volumului „Limpezimi” - Craiova, Ed. Scrisul Românesc, 1928, p. 117, după care va fi republicat în volumul „Pasărea de lut”.

Referitor la acest poem, Cristian Livescu, în cartea sa „Introducere în opera lui Ion Pillat” la p. 156, nota: „Nicăieri ca în elegia „Cloșani” nu este exprimată mai dureros zădărnicia dorinței de a reactualiza trecutul răpus de uitare. Până și noțiunii „demultului” i se relevă semnificația ei „ucigașă”. Singura consolare pentru poet rămâne aceea de a-și încrusta în suflet peisaje și aspecte de viață patriarhală, vechi datini, iubite de el cu patimă”.

Pentru valoarea sa artistică și documentară referitor la Cloșanii Gorjului, considerăm că merită să transcriem întregul poem așa cum a fost el conceput de sufletul și cu mintea poetului.

CLOȘANI

De treci Baia de Aramă, de departe vezi albind
 - Stai Căline - nu pădurea ci toți munții de argint.
 Iată piatra că o cloșcă, iată puii ei - Cloșanii -
 Și deodată uiți Florica, și deodată uiți Miorcanii
 Și deodată intri-n țara basmului ce-l credeai mort,
 Unde totul își păstrează vechiul suflet, vechiul port
 Tânăr ca un râu de munte, proaspăt ca un cer pe ape ...
 Vale, inimă închisă pe trecutul ce-o încape,
 Vale-a Motrului, ursită ca Domnița din povești
 Să tot doarmă neschimbată până o dezvăluiești,
 Vale-ascunsă așa bine printre munți că niciodată
 Zborul vremii de pe culme umbra sură nu-și arată
 Cum să vină când și astăzi, când de veci, neveste torc
 De-a călare și din munte tot în Dacia se-ntorc
 Ca să vină când se-nalță glasul morții ca o rugă
 Către zeul trac ce mișcă apele de la irugă
 Și din scoc le năpustește peste roata ei de lemn.
 Cum să vină pe pământul unde și-azi păgânul semn
 Bradul morților și-usucă dorul verde pe morminte.
 Azi ca ieri se duc cosașii cu lăuta-înainte
 Chiotind pe drum de clacă, prin fânețe, de te miri
 Încotro pornesc pandurii celui de la Vladimiri.
 Azi ca ieri bisericuța stă în inima poienii
 Pustnic alb proptit în bârnă își așteaptă poporeni -
 Azi ca ieri să-și ia la nuntă, azi ca ieri la țintirim ...
 - Moșule, castanii ceia cin-i-a pus ? - Ia, Nicodim
 Când monahii lui veniră să se-așeze la Tismana ...
 Tot trec fete din Tanagra, sus pe cap punându-și cana

Sau ulciorul plin de cerul răsturnat într-un izvor,
 Și sub fagi, la umbră deasă, spune-n fluier un păstor ...
 Fluier bătrânesc și Motru, râu și suflet, ca descântec
 V-a trezit în pacea serii murmurând același cântec ?
 Ce descântec curge-n mine ? Cum se face ? ... Se desfac
 Cunoscutele privesți în bătrânul tău conac.
 N-am mai fost aici și totuși mi-amintesc de altădată
 Și îmi aflu cu mirare țara mea adevărată
 Cum descoperă copilul basmul presimțit demult
 Demult ... cine-a rostit vorba ucigașă ? De mult ...
 Ca o pasăre de noapte, umbra sură iat-o, crește,
 De pe culme peste vale se coboară, se lățește -
 Oameni albi și case albe ca mioare, n-or mai fi;
 Port și datini o să piară an de an și zi de zi.
 N-or mai prinde în oprege trupul zvelt ca un mesteacăn;
 N-or mai duce după spate pruncul legănat în leagăn;
 N-o mai luneca marama nor subțire pe obraz;
 N-o să-și mai întindă pânza aripi albe lângă iaz.
 Vezi, bunica și cu fiica și nepoate n-or mai tîrce,
 Într-o moară de pe Motru, trei Mărine - ca trei parce -
 Firul lânnei, firul soartei ne-ndurate ce ne ia ...
 Ruga noastră, nici suspinul, să ne ție n-or putea
 Țară veche, țară bună, mult te-om plînge, mult te-om cere ...
 Suflete, de ai credință, brațele de ai putere,
 Bate apă înspumată cu nuiua de alun -
 Cer și râuri, munți și codri, strâns să-i legi, să mi-i aduni,
 Să mi-i dai să port cu poftă de copil, cu dor de lotru
 Să te fur, vrăjită vale, și mai repede ca Motru,
 Care scapără prin pietre și tot scapă, să te duc
 Strânsă-n suflet, strânsă-n brațe, ca o pradă de haiduc.